[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 779

ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਮਨੋਜ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 871 ਆਫ 2018)

25 ਜਨਵਰੀ, 2018

[ਏ. ਕੇ. ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਨਿਯਮ, 2009 ਨਿਯਮ 3, 5 2009 ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦਾ ਹੈ, 11.7.2009 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। 11.07.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਫਿਲ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 2009 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਫਿਲ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ: 2009 ਦੇ ਨਿਯਮ 3, ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ - ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਐਮ.ਫਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਡਿਗਰੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ) ਨਿਯਮ, 2009, ਜੋ ਕਿ 11.7.2009 ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (ਨੈੱਟ) ਹੁਣ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2009 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਯੂਜੀਸੀ (ਸਬੰਧਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) (ਤੀਜੀ ਸੋਧ) ਨਿਯਮ, 2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਗਰੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਨਿਯਮ, 2009 [ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009] ਦੇ ਅਧੀਨ 1.1 ਨਿਯਮ 3, ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12, 13] [784-F-H; 785-A]

1.2 ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 11.7.2009 ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਯੂਜੀਸੀ (ਐਫੀਲੀਏਟਿਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) (ਤੀਜੀ ਸੋਧ) ਨਿਯਮ, 2009। [ਪੈਰਾ 14][785-ਬੀ]

1.3 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ 2002 ਅਤੇ 2006 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 2000 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ 1.3.3 ਲੈਕਚਰਾਰ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੂਜੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (ਐਨ.ਈ.ਟੀ.) ਪਾਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਰਹੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਐਮ. ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੈੱਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [785-ਸੀ-ਡੀ, ਈ-ਐਚ]

1.4 ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ - ਮਿਤੀ 11.07.2009 ਚੁਕਵੀਂਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 1.3.3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੋਟ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ, ਹੁਣ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਤੋਂ ਛੋਟ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਯੋਗਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ

ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂਜੀਸੀ (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੂਰ ਦੀ ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16, 17] [785-G; 786-C-E]

1.5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਯੋਗਤਾ ਹੁਣ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 11.7.2009 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੋਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਅਤੇ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) ਦੋਵੇਂ ਲਾਗੂ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 20] [788-D-F]

ਮਨੋਜ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ)- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 6.04.2012) - ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੀ. ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 8 SCC 129: [2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 643 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹਵਾਲਾ		
[2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 643.	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 18

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 871 ਆਫ 2018

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਬੈਂਚ ਦੇ 05.12.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 712 ਆਫ 2012 ਵਿੱਚ

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 872 ਆਫ 2018

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਰਜੁਨ ਗਰਗ, ਚੈਤੰਨਿਆ, ਮਿਸ਼ਰਾ ਸੌਰਭ, ਵਕੀਲ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਖਿਲੇਸ਼ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 05.12.2012 ਅਤੇ 17.01.2013 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਆਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ 2017 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (C) ਨੰਬਰ 26528 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ 11.07.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ (ਸਾਲ 2007 ਤੋਂ 2009 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ) ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਐਮ.ਫਿਲ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਾਲ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ/ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 22.02.2012 ਨੂੰ "ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2011-12 ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ" ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

4. ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਅਤੇ ਨੈੱਟ/ਸੈੱਟ, ਐਮ.ਫਿਲ. ਅਤੇ ਨੈੱਟ/ਸੈੱਟ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਖੇਤਰੀ ਵਧੀਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ 21.04.2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਰਾਜ ਮਾਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਨੇਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਔਨਲਾਈਨ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਫਿਲ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

5. ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3290 ਆਫ 2012, ਮਨੇਜ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 14.05.2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀਲ-ਕਵਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

6. ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3290 ਆਫ 2012, ਮਨੇਜ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 29.08.2012 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ 2009, ਅਰਥਾਤ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2009 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੋਗਤਾ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ:

"ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਫਿਲਾਸਫੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੰਨਣਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਗੇ।"

7. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 05.12.2012 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ, ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ

ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਉਹ ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।

9. ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਮਨੋਜ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

10. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 11.7.2009 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 5 ਜੋ ਕਿ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

"ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 5. ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਸਥਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਲਜ/ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ, ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਫਿਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗੀ।"

11. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਿਰਫ 11.7.2009 ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਫਿਲ/ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਐਮ.ਫਿਲ. ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

12. ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 3, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 3 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।"

13. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

14. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਐਮ.ਫਿਲ./ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 11.7.2009 ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਯੂਜੀਸੀ (ਐਫੀਲੀਏਟਿਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) (ਤੀਜੀ ਸੋਧ) ਨਿਯਮ, 2009 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ)।

15. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2002 ਅਤੇ 2006 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 2000 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ 1.3.3 ਲੈਕਚਰਾਰ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"1.3.3 ਲੈਕਚਰਾਰ

ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 55% ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 7 ਪੁਆਇੰਟ ਸਕੇਲ ਵਿੱਚ ਬੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗ੍ਰੇਡ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ O, ਏ, ਬੀ, ਸੀ, ਡੀ, ਈ, ਅਤੇ ਐਫ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੂਜੀਸੀ, CSIR ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (ਐਨ.ਈ.ਟੀ.) ਜਾਂ ਯੂਜੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਨ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੋਟ: ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਰਹੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 31 ਦਸੰਬਰ, 1993 ਤੱਕ ਐਮ. ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ

ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਥੀਸਿਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ।"

16. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 11.7.2009 ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 1.3.3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੋਟ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ/ਕਾਲਜਾਂ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਐਨ.ਈ.ਟੀ./SLET ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ), ਨਿਯਮ 2009 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ/ਕਾਲਜਾਂ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਐਨ.ਈ.ਟੀ./SLET ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

17. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਤੋਂ ਛੋਟ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਯੋਗਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਯੂਜੀਸੀ (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ 11.7.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ 11.7.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਅਤੇ 11.7.2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਮਾਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਨੇਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

18. ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 6.4.2012 ਨੂੰ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 06.04.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ. ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 8 ਐਸਸੀਸੀ 129 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 6.4.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਵੈਧ ਸਨ ਅਤੇ ਯੂਜੀਸੀ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੈ।

19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 16, 17 ਅਤੇ 18 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"16. ਇੱਥੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ/ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕਚਰਾਰ/ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਟੈਸਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

17. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 12-11-2008 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਯੂਜੀਸੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੋਟ ਦੇ ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਸ਼ਬਦ "ਲਾਜ਼ਮੀ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 2009 ਅਤੇ 2010 ਦੇ ਯੂਜੀਸੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

18. ਧਾਰਾ 14 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 2009/2010 ਦੇ ਯੂਜੀਸੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਜੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਛੋਟ ਯੂਜੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ/ਕਾਲਜਾਂ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਯੂਜੀਸੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਿਆਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਹੋਣ।"

20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਈ.ਟੀ. ਯੋਗਤਾ ਹੁਣ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.. ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 11.7.2009 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.. ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੋਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਗੈਸਟ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2012 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਅਤੇ ਯੂਜੀਸੀ (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਦੋਵੇਂ ਲਾਗੂ ਸਨ।

ਰਾਜ ਮਾਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਨੋਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

21. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16.08.2013 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

22. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਯੂਜੀਸੀ (ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ) ਦੇ ਨਿਯਮ 2009 ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

23. ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ